

SAİT FAİK ABASIYANIK'IN HAYATI

23 Kasım 1906'da Adapazarı'nda doğdu. İlköğrenimini doğduğu kentte, Rehber-Terakki adlı özel okulda yaptıktan sonra, iki yıl Adapazarı İdaresi'ne devam etti. İstanbul Erkek Lisesi'ne giden Sait Faik, orta öğrenimini 1928 yılında Bursa Erkek Lisesi'ni tamamladı. Asıl adı Mehmet Sait'tir. Soyadları aslında "Abasızoğulları" olduğu halde soyadı yasasının çıkışından sonra Sait Faik'in isteği üzerine Abasıyanık'a çevrilmiştir.

Sait Faik Abasıyanık kendi ifadesiyle, liseyi "heyamola ile" bitirdikten sonra fakülteyi terk ederek, Fransa'nın Grenoble kendine giderek edebiyat öğrenimi yapmaya başlamıştır. Üç yıl süren bu öğrencilik döneminde Sait Faik Paris, Strassburg, Lion, ve Marsilya arasında yolculuk yapmış, yaz aylarında da İstanbul'a gelmiştir. Bu avare öğrencilik yıllarında içkiye başlamış, Fransa'da içine girdiği bohem hayatı onun kişiliğinde ve sanatında önemli bir rol oynamıştır.

1933 yılında babasının isteği üzerine İstanbul'a dönen Sait Faik, Yağ İskele'sinde babasının bir arkadaşıyla ortak bir ticaret evi açmış, ancak burasının iflası ile ticareti bir daha dönmek üzere terketmiştir. Daha sonra bir süre Halıcıoğlu Ermeni Yetim Lisesi'nde Türkçe grup dersleri öğretmenliği yapmış, kısa sürede bu işi de bırakıp gazeteciliğe başlamış ve adliye muhabirliği yapmıştır. 1939 yılında babasını yitiren Sait Faik, 1943 yılında gazeteciliği de terk ederek kendini salt yazmaya vermiş, gönlünce, avare bir yaşam sürmüş, Burgaz Ada'ya yerleşerek çok sevdiği balıkçıların, gündelik ekmeklerinin peşinde koşan küçük insanların arasında yaşamıştır.

Hiç evlenmeyen Sait Faik, 1946 yılında "siroz" hastalığına yakalanmış, doktorların uyarısı üzerine 1953 yılına kadar içkiyi bırakmış, ancak 1953 yılında Burgaz Ada'dan bıkararak nakletmiş ve bohem yaşamına dönmüştür.

5 Mayıs 1954'de, sirozun az görülen "ihtilatlarından "özofaş kanaması" geçirerek Marmara Kliniği'ne kaldırılmış, ancak kanama bir türlü durdurulamayınca 11 Mayıs günü saat 02.35'de yaşamını yitirmiştir. Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilen Sait Faik'in annesi, oğlunun ölümünden sonra, her yıl önceki yılın en başarılı öykü kitabına verilmek üzere onun adına, hala süren bir ödül kurmuştur.

YAZININ YAŞAMI

Yazın/ sanatla ilgili daha lise yıllarında başlayan Sait Faik yazmaya şiirle girmiş, ilk ürünlerini **Meşale** dergisine göndermiş, yazarın ölümünden sonra Yaşar

Nabi Nayır bunları **varlık** dergisinde yayımlamıştır. Bu arada öykü de yazmaya başlayan Sait Faik, kendisini bu yolda teşvik eden Kenan Hulusi Koray'ın aracılığıyla "uçurtma" adlı ilk yazısını Milliyet gazetesinin sanat sayfasında yayımlamıştır. (9 aralık 1929). "İpekli Mendil" adlı ilk öyküyü 15 Nisan 1934 tarihli **Varlık** dergisinin 19'ncu sayısında çıkan Sait Faik, o yılların birbiri ardına batıp çıkan dergilerinde, gazetelerin eklerinde öykü ve yazılar yayımlamış, ilk kitabını da 1936'da çıkarmıştır: **Semaver**. 1939 yılında yayımladığı **Şahmerdan**'daki "Çeşme" adlı öyküsü için "Örf İdare Mahkemesi" dava açmış, 1944 yılında yayımladığı **Medar-ı Maişet Motoru** adlı ilk romanı toplatılmış (ikinci baskı **Bir Takım İnsanlar** adıyla yapılmıştır).

Simenon'un **Yaşamak Hırsı** adlı romanını Türkçe'ye çeviren Sait Faik'in öyküleri Sabri Esat Siyavuşgil tarafından **Un Point Sur La Carte** adıyla Fransızca'ya çevirerek (1954) Milli Eğitim Bakanlığı'nca Hollanda da yayımlanmıştır.

Alangu Sait Faik'in üç kez öykü yazmaya ara verdiğini, yazıdan soğuduğunu belirtmektedir: 1-1939'da babasının ölümü, 2-1944'te **Medar-ı Maişet Motoru**'nun toplatılması, 3-1946'da siroz teşhisi konması üzerine.

YAPITLAR

Semaver (1936), **Sarnıç** (1939), **Şahmerdan** (1940), **Medar-ı Maişet motoru** Roman-1944), **Lüzumsuz Adam** (1948), **Mahalle Kahvesi** (1950), **Havada Bulut** (1951), **Kumpanya** (1951), **Havuzbaşı** (1952), **Son Kuşlar** (1952), **Kayıp Aranıyor** (Roman-1953), **Şimdi Sevişme Vakti** (Şiir-1953), **Alemdağ'da Var Bir Yılan** (1954), **Az Şekerli** (1954), **Tüneldeki Çocuk** (Öyküler/röportajlar-1955), **Mahkeme Kapısı** (Adliye röportajları 1956), **Balıkçının Ölümü/Yaşasın Edebiyat** (1977, Der, M. Uyguner), **Açık hava Oteli/ Konuşmalar- Mektuplar** (1980, Der. M Uyguner) , **Müthiş Bir Tren** (1981 Der. M. Uyguner), **Sevgiliye Mektuplar** (1987, Der.M. Uyguner), **Bitmemiş Senfoni** (1989, Der. M. Uyguner)

SANATI

Sait Faik'in Yaşamı boyunca **öykü**'ye bağlı kaldığı görülmektedir. **Havada Bulut ve Kumpanya** adlı iki uzun öyküsü de dahil olmak üzere Sait Faik'in öykülerini iki döneme ayırmak mümkündür: **Semaver** (1936), **Sarnıç**(1939) ve **Şahmerdan** (1940) adlı kitapların oluşturduğu ilk dönemle ikinci dönemi açan **Lüzumsuz Adam** (1948) arasında sekiz yıllık bir ara bulunmaktadır. 1944 yılında

Medar-ı Maişet Motoru'nun toplatılmasının Sait Faik'te yarattığı düş kırıklığının, bu ara verişin somut nedenlerinden birini oluşturduğu söylenebilir.

Sait Faik'in alt gelir gruplarının üyelerine bakışı ile o dönemin toplumcu gerçekçi yazarlarının bakışı arasında ayırım vardır. Sait Faik, doğrudan doğruya işçi sınıfına yönelmemektedir. Zenginlere, sömürücülere karşı çıktığı yerlerde bile bunu **bilinçli** biçimde değil **duygusal** olarak yapmaktadır.

Sait Faik'in öykülerindeki belli başlı özellikler şunlardır.

1. 1. **El İşçiliğine Sevgi:** Sait Faik'in hep yoksul insanların, dar gelirlilerin, küçük esnafın ve zanaatkarın öykücüsü olarak kaldığını daha önce başka tanıklara da başvurarak belirttim.

2. 2. **Doğa Sevgisi:** Doğa, insanın **tümleyicisidir** Sait Faik'te. Kentleşmenin olumsuz sonuçlarına **Son Kuşlar**'da değindiğini ve yapılaşmanın yabancılaşıma yol açtığını ima ettiğini ve ilk çevreci öyküleri yazdığını ima ettim. İnsanın doğa ile birlikteliğini yeniden sağlamak, bu duyguyu canlandırmak ister insanda:

İnsanın doğa ile birlikteliğini şu parça da çok iyi biçimde dile getirmektedir:
“Güneş bir sel gibi demirli topraktan akıyor, ta tepeden seyrettiğim bu güzel plaja, bir göle dökülür gibi dökülüyordu. O kadar tahammül edilmez bir çağırışla çağırıyordum ki, dayanamadım. Keçi yolunu çömelerek kaydım. Çakılların üzerine ceketimi, pantolonumu, iç çamaşırlarımı uykusu gelmiş bir adamın eşyasını fırlatır gibi attım, bir dakika sonra denizde idim”.

3. 3. **Avarelik ve Yalnızlık:**Sait Faik'in kentin içinde bir gezgin gibi **gezdiğini**, çevreyi seyrettiğini yukarda vurguladım. Ara sokaklarda, semt kahvelerinde, ucuz sinemalarda sabah akşam dolaşıp; yaşamın ayrıntılarını, gizlerini **kaydetmektedir** anlatıcı.

Yalnızlık temel kategoridir Sait Faik'te. “Binlere karşı birdim. Onbinlere karşı birdim.” Diye çaresizliğini duyuran, toplumdan kendisine yöneltilmiş hasmaneliği imleyen bu sesteki acılık yeni kazanılmış değildir elbet. Daha ilk öykülerinde görülür Sait Faik'in bu yalnızlığı ve iletişimsizliği:

Bu yalnızlığın temellendirilebileceği **sorunsala** giriş olarak şu sözlerine kulak verilmelidir Sait Faik'in : “İnsanoğlu için yasaklı hayvanda diyebiliriz. Mikroplar bile birer yasak değil mi? Aşklar yasaktır. İnsanlar birbirine yasaktır. Canım çekiyor diye öpemem seni güzel çocuk”.

GENEL SONUÇLAR

1. 1. Sait Faik, geleneksel “tahkiye” anlayışı içinde kurgulanan, yani olaya, kişilere, entrikaya, başlangıç ve sonuca dayanan öykücülük anlayışını kırmış, daha çok **atmosfer öyküsü** denebilecek ürünler vermiştir. Büyük kentin insanal ve doğal coğrafyasının sınırlarını genişletmiş, öykünün o yıllara kadar göremediği tabaka ve kesimlerin içine girmiştir. Geliştirdiği **hümanist** söylem kendisinden sonraki öyküleri büyük ölçüde etkilemiştir.

2. 2. Sait Faik, **Son Kuşlar** ve **Alemdağı’nda Var Bir Yılan** adlı son kitabındaki öyküleriyle gerek dil gerekse betimleme düzleminde yeni bir aşama yapmıştır. Gerçek üstü özellikler taşıdığı söylenen bu öykülerinde gerçeküstücülükten çok bireysel psikolojinin öne çıkarıldığından söz edebilir. Toplumsala yapılan göndermeler bu yapıtlara artık eskisi gibi **birincil** düzeyde rol oynamazlar. Birey kendi kendine kalmıştır.

3. 3. Anlıksal ve düşünsel olanı değil **duygusal-duyusal** olanı yetkin biçimde dile getirmiştir Sait Faik. Öykülerini olaydan değil doğrudan doğruya **yaşanan an**’dan almıştır. Öykülerindeki ayrıntı zenginliği de anın derinlemesine kavranılmış olmasından gelmektedir.

4. 4. Biçim/biçem açısından bir kural tanımaz olduğu bellidir. Bu yüzden öykülerini **dilbilgisi** açısından okuyanlar birçok Türkçe hatasını bulmaktadırlar. Ancak doğru yazmak ile bir **yazın dili kurmak** arasında fark vardır. Sait Faik, o yılların katibi denilebilecek öykü dilinden **halkın** gündelik diline geçmiş, Tanpınar’ın Yahya Kemal için kullandığı sözlerle “sokakta konuşulan Türkçe’yi bir had olarak” almıştır.

5. 5. Son yıllarda biçim/biçem ve içerik sorunları üzerinde daha çok düşünmeye başlamış, bu düzeyler arasında daha sağlam örgüler kurmayı başarmıştır. İçerik düzeyi daha çok bireysel sorunlarca belirlendiği ölçüde dili de **düşsel/sanrısız** bir görünüm almaya başlamış, rengi daha da koyulaşmıştır.